

חק לישראל – פרשת מסעי יום ו'

במדבר פרק לג'

(נג) וְהוֹרִשְׁתֶּם אֶת הָאָרֶץ וּיִשְׁבְּתֶם בָּהּ כִּי לָכֶם נָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ לְרִשְׁתָּהּ אֹתָהּ:
 (נג) וְהוֹרִשְׁתֶּם אֶת הָאָרֶץ וּיִשְׁבְּתֶם בָּהּ כִּי לָכֶם נָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ לְרִשְׁתָּהּ אֹתָהּ: (נג) וְתַחֲסִנּוּ יַת אֲרֻעָא בְעֲדָא לְזוֹרְעֵי תְּכוּן לְסִגְיָא תְּסִגּוּן יַת אַחְסַנְתְּהוֹן וְלְזַעֲרֵי תְּזַעֲרִיון יַת אַחְסַנְתְּהוֹן לְדִיפּוֹק לִיָּה תְּמֹן עֲדָבָא דִּי לִיָּה יְהִי לְשִׁבְטֵי אַבְהַתְּכוּן תְּחַסְּנוּן:

(נד) וְהִתְנַחַלְתֶּם אֶת הָאָרֶץ בְּגוֹרָל לְמִשְׁפַּחְתֵּיכֶם לְרַב תְּרַבּוּ אֶת נַחֲלָתוֹ וְלִמְעַט תִּמְעֵיט אֶת נַחֲלָתוֹ אֵל אֲשֶׁר יֵצֵא לוֹ שְׁמָהּ הַגּוֹרָל לוֹ יִהְיֶה לְמִטּוֹת אַבְתֵּיכֶם תִּתְנַחַלּוּ: (נד) וְהִתְנַחַלְתֶּם אֶת הָאָרֶץ בְּגוֹרָל לְמִשְׁפַּחְתֵּיכֶם לְרַב תְּרַבּוּ אֶת נַחֲלָתוֹ וְלִמְעַט תִּמְעֵיט אֶת נַחֲלָתוֹ אֵל אֲשֶׁר יֵצֵא לוֹ שְׁמָהּ הַגּוֹרָל לוֹ יִהְיֶה לְמִטּוֹת אַבְתֵּיכֶם תִּתְנַחַלּוּ: (נד) וְתַחֲסִנּוּ יַת אֲרֻעָא בְעֲדָא לְזוֹרְעֵי תְּכוּן לְסִגְיָא תְּסִגּוּן יַת אַחְסַנְתְּהוֹן וְלְזַעֲרֵי תְּזַעֲרִיון יַת אַחְסַנְתְּהוֹן לְדִיפּוֹק לִיָּה תְּמֹן עֲדָבָא דִּי לִיָּה יְהִי לְשִׁבְטֵי אַבְהַתְּכוּן תְּחַסְּנוּן:

(נה) וְאִם לֹא תוֹרִישׁוּ אֶת יִשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְהָיָה אֲשֶׁר תּוֹתִירוּ מֵהֶם לְשִׁבְטֵי בְּעֵינֵיכֶם וְלִעֲנִינֶם בְּעֵדֵיכֶם וְעָרְרוּ אֶתְכֶם עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ: (נה) וְאִם לֹא תוֹרִישׁוּ אֶת יִשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְהָיָה אֲשֶׁר תּוֹתִירוּ מֵהֶם לְשִׁבְטֵי בְּעֵינֵיכֶם וְלִעֲנִינֶם בְּעֵדֵיכֶם וְעָרְרוּ אֶתְכֶם עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ: (נה) וְאִם לֹא תִתְּרַכּוּן יַת יְתִבֵי אֲרֻעָא מִן קְרַמִּיכּוּן וְיִהִי דִי תִשְׁאַרּוּן מִנְהוֹן לְסִיעוּן נְטִלוּן זִו לְקַבְּלִיכּוּן וְלִמְשַׁרְוּן מִקְפַּנְכּוּן וְיַעֲקוּן לְכוּן עַל אֲרֻעָא דִּי אַתּוּן יְתִבִין בָּהּ:

(נו) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר דְּמִיתִי לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲעִשֶׂה לָכֶם: (נו) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר דְּמִיתִי לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲעִשֶׂה לָכֶם: (נו) וְיִהִי כִּמָּא דִּי חֲסִבִית לְמַעַבְדַּ לְהוֹן אַעֲבַד לְכוּן:
 לְד (א) וְיִדְבַר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (א) וְיִדְבַר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (א) וּמְלִיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:

(ב) צו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם בָּאִים אֶל הָאָרֶץ כְּנַעַן זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּפְּל לָכֶם בְּנַחֲלָה אֶרֶץ כְּנַעַן לְגַבְלִיתִיהָ: (ב) צו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם בָּאִים אֶל הָאָרֶץ כְּנַעַן זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּפְּל לָכֶם בְּנַחֲלָה אֶרֶץ כְּנַעַן לְגַבְלִיתִיהָ: (ב) פִּסְדַּ יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן אַרִי אַתּוּן עֵאלִין לְאֲרֻעָא דְכְּנַעַן דָּא אֲרֻעָא דִּי תִתְּפַלְגַ לְכוּן בְּאַחְסַנָּא אֲרֻעָא דְכְּנַעַן לְתַחֲוּמָהָא:

(ג) וְהָיָה לָכֶם פֶּאֶת נְגַב מִמְדְּבָר צֶן עַל יְדֵי אֲדוּם וְהָיָה לָכֶם גְּבוּל נְגַב מִקְצֵה יַם הַמֶּלַח קְדָמָה: (ג) וְהָיָה לָכֶם פֶּאֶת נְגַב מִמְדְּבָר צֶן עַל יְדֵי אֲדוּם וְהָיָה לָכֶם גְּבוּל נְגַב מִקְצֵה יַם הַמֶּלַח קְדָמָה: (ג) וְיִהִי לְכוּן רִית דְּרוּמָא מִמְדְּבָרָא דְצֶן עַל תַּחֲוּמֵי אֲדוּם וְיִהִי לְכוּן תַּחֲוּם דְּרוּמָא מְסִיפֵי יִמָּא דְמִלְחָא קְדוּמָא:

(ד) וְנָסַב לָכֶם הַגְּבוּל מִנְּגַב לְמַעַלָּה עַקְרָבִים וְעֵבֶר צֶנָה וְהָיָה (וְהָיוּ) תּוֹצְאֹתָיו מִנְּגַב לְקֹדֶשׁ בְּרִנֵּעַ וְיֵצֵא חֲצֵר אֲדָר וְעֵבֶר עֲצֻמָּנָה: (ד) וְנָסַב לָכֶם הַגְּבוּל מִנְּגַב לְמַעַלָּה עַקְרָבִים וְעֵבֶר צֶנָה וְהָיָה (וְהָיוּ) תּוֹצְאֹתָיו מִנְּגַב לְקֹדֶשׁ בְּרִנֵּעַ וְיֵצֵא חֲצֵר אֲדָר וְעֵבֶר עֲצֻמָּנָה: (ד) וְיִסְחַר לְכוּן תַּחֲוּמָא מְדְרוּמָא לְמַסְקָנָא דְעַקְרָבִים וְיַעֲבַר לְצֶן וְיִהוּן מִפְּקֻנְהוּי מְדְרוּמָא לְרַקַּם גִּיאָה וְיִפּוֹק לְחֲצֵר אֲדָר וְיַעֲבַר לְעֲצֻמוֹן:

(ה) וְנָסַב הַגְּבוּל מִעֲצֻמוֹן נַחֲלָה מִצְרַיִם וְהָיוּ תּוֹצְאֹתָיו הַיַּמָּה: (ה) וְנָסַב הַגְּבוּל מִעֲצֻמוֹן נַחֲלָה מִצְרַיִם וְהָיוּ תּוֹצְאֹתָיו הַיַּמָּה: (ה) וְיִסְחַר תַּחֲוּמָא מִעֲצֻמוֹן לְנַחֲלָא דְמִצְרַיִם וְיִהוּן מִפְּקֻנְהוּי לְיִמָּא:

חק לישראל – פרשת מסעי יום ו'

(ו) וגבול ים זה יהיה לכם הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים: (ו) וגבול ים זה יהיה לכם הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים: (ו) ותחום מערבא ויהי לכוון ימא רבא ותחומיה דין יהי לכוון תחום מערבא:

(ז) וזה יהיה לכם גבול צפון מן הים הגדל תתאו לכם הר ההר: (ז) וזה יהיה לכם גבול צפון מן הים הגדל תתאו לכם הר ההר: (ז) ודין יהי לכוון תחום צפונא מן ימא רבא תכוננו לכוון להר טורא:

(ח) מהר ההר תתאו לבא חמת והיו תוצאת הגבל צדדה: (ח) מהר ההר תתאו לבא חמת והיו תוצאת הגבל צדדה: (ח) מהור טורא תכוננו למטי חמת ויהוון מפקננהי דתחומא לצדד:

(ט) ויצא הגבל זפרנה והיו תוצאתיו חצר עינן זה יהיה לכם גבול צפון: (ט) ויצא הגבל זפרנה והיו תוצאתיו חצר עינן זה יהיה לכם גבול צפון: (ט) ויפוק תחומא לזפרון ויהוון מפקננהי לחצר עינן דין יהי לכוון תחום צפונא:

(י) והתאזיתם לכם לגבול קדמה מחצר עינן שפמה: (י) והתאזיתם לכם לגבול קדמה מחצר עינן שפמה: (י) ותכוננו לכוון לתחום קדומא מחצר עינן לשפם:

(יא) וירד הגבל משפם הרבלה מקדם לעיו וירד הגבל ומחה על פתח ים כנרת קדמה: (יא) וירד הגבל משפם הרבלה מקדם לעיו וירד הגבל ומחה על פתח ים כנרת קדמה: (יא) ויחות תחומא משפם הרבלה ממדנח לעיו ויחות תחומא ומטי על ביה ים גגסר קדומא:

(יב) וירד הגבול הירדנה והיו תוצאתיו ים המלח זאת תהיה לכם הארץ לגבלתיה סביב: (יב) וירד הגבול הירדנה והיו תוצאתיו ים המלח זאת תהיה לכם הארץ לגבלתיה סביב: (יב) ויחות תחומא לירדנא ויהוון מפקננהי לימא דמלחא דא תהי לכוון ארעא לתחומקא סחור סחור:

(יג) ויצו משה את בני ישראל לאמר זאת הארץ אשר תתנחלו אתה בגורל אשר עוה יהוה לתת לתשעת המטות וחצי המטה: (יג) ויצו משה את בני ישראל לאמר זאת הארץ אשר תתנחלו אתה בגורל אשר עוה יהוה לתת לתשעת המטות וחצי המטה: (יג) ופקיד משה ית בני ישראל למימר דא ארעא די תתחסנון יתה בעדבא די פקיד יי למתן לתשעת שבטין ופלגות שבטא:

(יד) כי לקחו משה בני הראובני לבית אבתם ומשה בני הגדי לבית אבתם וחצי משה מנשה לקחו נחלתם: (יד) כי לקחו משה בני הראובני לבית אבתם ומשה בני הגדי לבית אבתם וחצי משה מנשה לקחו נחלתם: (יד) ארי קבילו שבטא דבני ראובן לבית אבהתהון ושבטא דבני גר לבית אבהתהון ופלגות שבטא דמנשה קבילו אחסנתהון:

(טו) שני המטות וחצי המטה לקחו נחלתם מעבר לירדן ירחו קדמה מזרחה: (טו) שני המטות וחצי המטה לקחו נחלתם מעבר לירדן ירחו קדמה מזרחה: (טו) תרין שבטין ופלגות שבטא קבילו אחסנתהון מעברא לירדנא דירחו קדומא מדינקא:

(טז) וידבר יהוה אל משה לאמר: (טז) וידבר יהוה אל משה לאמר: (טז) ומליל יי עם משה למימר:

(יז) אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ אלעזר הכהן ויהושע בן נון: (יז) אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ אלעזר הכהן ויהושע בן נון: (יז) אליו שמהת גבריא די יחסנון לכוון ית ארעא אלעזר כהנא ויהושע בר נון:

חק לישראל – פרשת מסעי יום ו'

(יח) וְנָשִׂיא אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד מִמִּטָּה תִּקְחוּ לְנַחַל אֶת הָאָרֶץ: (יח) וְנָשִׂיא אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד מִמִּטָּה תִּקְחוּ לְנַחַל אֶת הָאָרֶץ: (יח) וְרַבָּא חַד רַבָּא חַד מִשְׁבֻּטָּא תִּסְבּוּן לְאַחְסָנָא יַת אַרְעָא: (יט) וְאַלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים לְמִטָּה יְהוּדָה כָּלָב בֶּן יִפְנֶה: (יט) וְאַלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים לְמִטָּה יְהוּדָה כָּלָב בֶּן יִפְנֶה: (יט) וְאַלִּין שְׁמֵהַת גְּבַרְיָא לְשִׁבְטָא דִּיהוּדָה כָּלָב בֶּר יִפְנֶה: (כ) וְלִמְטָה בְּנֵי שְׁמַעוֹן שְׁמוּאֵל בֶּן עַמִּיהוּד: (כ) וְלִשְׁבֻטָּא דְבְנֵי שְׁמַעוֹן שְׁמוּאֵל בֶּר עַמִּיהוּד: (כ) וְלִמְטָה בְּנֵימֹן אֱלִידָד בֶּן כְּסִלּוֹן: (כא) לְשִׁבְטָא דְבְנֵימֹן אֱלִידָד בֶּר כְּסִלּוֹן: (כב) וְלִמְטָה בְּנֵי דָן נָשִׂיא בְּקִי בֶּן יֶגְלִי: (כב) וְלִמְטָה בְּנֵי דָן נָשִׂיא בְּקִי בֶּן יֶגְלִי: (כג) לְבְנֵי יוֹסֵף לְמִטָּה בְּנֵי מְנַשֶּׁה נָשִׂיא חַנִּיָּאל בֶּן אֶפְרַיִם: (כג) לְבְנֵי יוֹסֵף לְמִטָּה בְּנֵי מְנַשֶּׁה נָשִׂיא חַנִּיָּאל בֶּן אֶפְרַיִם: (כג) לְבְנֵי יוֹסֵף לְשִׁבְטָא דְבְנֵי מְנַשֶּׁה רַבָּא חַנִּיָּאל בֶּר אֶפְרַיִם: (כד) וְלִמְטָה בְּנֵי אֶפְרַיִם נָשִׂיא קִמּוּאֵל בֶּן שִׁפְטוֹן: (כד) וְלִמְטָה בְּנֵי אֶפְרַיִם נָשִׂיא קִמּוּאֵל בֶּן שִׁפְטוֹן: (כה) וְלִמְטָה בְּנֵי זְבוּלֹן נָשִׂיא אֱלִיעֶזֶר בֶּן פְּרֻזָּה: (כה) וְלִשְׁבֻטָּא דְבְנֵי זְבוּלֹן נָשִׂיא אֱלִיעֶזֶר בֶּן פְּרֻזָּה: (כו) וְלִמְטָה בְּנֵי יִשָּׁשְׁכָר נָשִׂיא פְּלִטְיָאל בֶּן עֵזֶן: (כו) וְלִשְׁבֻטָּא דְבְנֵי יִשָּׁשְׁכָר רַבָּא פְּלִטְיָאל בֶּר עֵזֶן: (כז) וְלִמְטָה בְּנֵי אֲשֶׁר נָשִׂיא אַחִיהוּד בֶּן שְׁלֹמִי: (כז) וְלִשְׁבֻטָּא דְבְנֵי אֲשֶׁר נָשִׂיא אַחִיהוּד בֶּר שְׁלֹמִי: (כח) וְלִמְטָה בְּנֵי נַפְתָּלִי נָשִׂיא פְּדֵהָאֵל בֶּן עַמִּיהוּד: (כח) וְלִשְׁבֻטָּא דְבְנֵי נַפְתָּלִי רַבָּא פְּדֵהָאֵל בֶּר עַמִּיהוּד: (כט) אֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לְנַחַל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: (כט) אֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לְנַחַל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: (כט) אֵלִין דִּי פְּקִידֵי יִי לְאַחְסָנָא יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ דְּכְנָעַן: (א) וַיְדַבֵּר אֶל מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מִזְבֵּחַ עַל יַרְדֵּן יַרְחוּ לְאֹמֶר: (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מִזְבֵּחַ עַל יַרְדֵּן יַרְחוּ לְאֹמֶר: (א) וּמְלִיל יֵי עִם מֹשֶׁה בְּמִישְׁרֵיָא דְּמִזְבֵּחַ עַל יַרְדֵּן דִּירְחוּ לְמִימֵר: (ב) צו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָתַנּוּ לְלוֹאִים מִנְּחֻלַת אַחֲזֶתֶם עָרִים לְשִׁבְתָּא וּמִגְרָשׁ לְעָרִים סְבִיבְתֵיהֶם תִּתְּנֵנוּ לְלוֹאִים: (ב) צו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָתַנּוּ לְלוֹאִים מִנְּחֻלַת אַחֲזֶתֶם עָרִים לְשִׁבְתָּא וּמִגְרָשׁ לְעָרִים סְבִיבְתֵיהֶם תִּתְּנֵנוּ לְלוֹאִים: (ב) פְּקִיד יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנֵנוּ לְלוֹאֵי מִאֲחַסְנַת אַחֲזִידְתְּהוֹן קְרוּוֹן לְמַתְּב וְרוּחַ לְקִרְוָיָא סַחְרִיגִיהוֹן תִּתְּנֵנוּ לְלוֹאֵי: (ג) וְהָיוּ הָעָרִים לָהֶם לְשִׁבְתָּא וּמִגְרָשֵׁיהֶם יִהְיוּ לְבִהְמָתָם וְלְרִכְשָׁם וְלִכְלָל חֵיטָתָם: (ג) וְהָיוּ הָעָרִים לָהֶם לְשִׁבְתָּא וּמִגְרָשֵׁיהֶם יִהְיוּ לְבִהְמָתָם וְלְרִכְשָׁם וְלִכְלָל חֵיטָתָם: (ג) וַיְהוֹן קְרוּוָיָא לְהוֹן לְמַתְּב וְרוּחִיהוֹן יְהוֹן לְבַעִירְהוֹן וְלַקְנִיגִיגִיהוֹן וְלִכְלָל חֵיטָתְהוֹן: (ד) וּמִגְרָשֵׁי הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנֵנוּ לְלוֹאִים מִקִּיר הָעִיר וְחוּצָה אֵלֶּה אִמָּה סְבִיב: (ד) וּמִגְרָשֵׁי הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנֵנוּ לְלוֹאִים מִקִּיר הָעִיר וְחוּצָה אֵלֶּה אִמָּה סְבִיב: (ד) וְרוּחֵי קְרוּוָיָא דִּי תִתְּנֵנוּ לְלוֹאֵי מִכּוּתֵל קְרִיתָא וְלִקְרָא אֵלֶּה אִמִּין סְחוּר סְחוּר: (ה) וּמִדְּתָם מִחוּץ לְעִיר אֵת פְּאֵת קְדָמָה אֵלְפִים בְּאִמָּה וְאֵת פְּאֵת נֶגֶב אֵלְפִים בְּאִמָּה וְאֵת פְּאֵת יָם אֵלְפִים בְּאִמָּה וְאֵת פְּאֵת צָפוֹן אֵלְפִים בְּאִמָּה וְהָעִיר

חק לישראל – פרשת מסעי יום ו'

בַּתְּנוּךְ זֶה יְהִיָּה לָהֶם מִגְרָשֵׁי הָעָרִים: (ה) וּמִדַּתָּם מִחוּץ לְעִיר אֵת פְּאֵת קְדָמָה אֲלֵפִים בְּאַמָּה וְאֵת פְּאֵת נֹגֵב אֲלֵפִים בְּאַמָּה וְאֵת פְּאֵת יָם אֲלֵפִים בְּאַמָּה וְאֵת פְּאֵת צָפוֹן אֲלֵפִים בְּאַמָּה וְהָעִיר בַּתְּנוּךְ זֶה יְהִיָּה לָהֶם מִגְרָשֵׁי הָעָרִים: (ה) וְתִמְשַׁחֲנָן מִבְּרָא לְקַרְתָּא יַת רוּחַ קְדוּמָא תְּרִיזוּ אֲלֵפִין בְּאַמִּין וְיַת רוּחַ דְּרוּמָא תְּרִיזוּ אֲלֵפִין בְּאַמִּין וְיַת רוּחַ צְפוּנָא תְּרִיזוּ אֲלֵפִין בְּאַמִּין וְקַרְתָּא בְּמִצִּיעָא דִּין יְהִי לְהוּן רוּחֵי קְרוּיָא:

(ו) וְאֵת הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לְלוֹיִם אֵת שֵׁשׁ עָרֵי הַמִּקְלָט אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לְנֹס שְׂמֵהּ הָרֹצֵחַ וְעַלֵּיהֶם תִּתְּנוּ אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם עִיר: (ו) וְאֵת הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לְלוֹיִם אֵת שֵׁשׁ עָרֵי הַמִּקְלָט אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לְנֹס שְׂמֵהּ הָרֹצֵחַ וְעַלֵּיהֶם תִּתְּנוּ אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם עִיר: (ו) וְיַת קְרוּיָא דִּי תִתְּנוּ לְלוֹאֵי יַת שֵׁיִת קְרוּי שְׁבוּתָא דִּי תִתְּנוּ לְמַעַרְק תִּמְנו קְטוּלָא וְעַלֵּיהוֹן תִּתְּנוּ אַרְבָּעִין וּשְׁתַּיִן קְרוּיָו:

(ז) כָּל הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לְלוֹיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה עִיר אֶתְהוֹן וְאֵת מִגְרָשֵׁיהֶן: (ז) כָּל הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לְלוֹיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה עִיר אֶתְהוֹן וְאֵת מִגְרָשֵׁיהֶן: (ז) כָּל קְרוּיָא דִּי תִתְּנוּ לְלוֹאֵי אַרְבָּעִין וּשְׁמֹנֶה עִיר יִתְהוֹן וְיַת רוּחֵיהֶן:

(ח) וְהָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ מֵאַחֲזֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הָרֵב תִּרְבּוּ וּמֵאֵת הַמַּעַט תִּמְעִיטוּ אִישׁ כְּפִי נַחְלָתוֹ אֲשֶׁר יִנְחַלּוּ יִתְּנוּ מֵעָרֵי לְלוֹיִם: (ח) וְהָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ מֵאַחֲזֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הָרֵב תִּרְבּוּ וּמֵאֵת הַמַּעַט תִּמְעִיטוּ אִישׁ כְּפִי נַחְלָתוֹ אֲשֶׁר יִנְחַלּוּ יִתְּנוּ מֵעָרֵי לְלוֹיִם: (ח) וְקְרוּיָא דִּי תִתְּנוּ מֵאַחֲזֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן סְגִיָּאי תִסְגִּנוּ וּמִן זְעִירֵי תִזְעִירוּן גְּבַר כְּפִי אַחְסָנְתִּיהֶן דִּי יַחְסִנוּן יִתְּנוּ מִקְרוּוּחֵי לְלוֹאֵי:

(ט) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ט) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ט) וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרָו:

(י) דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמַּרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֹבְדִים אֵת הַיְדֹדִן אֶרְצָה כְּנַעַן: (י) דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמַּרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֹבְדִים אֵת הַיְדֹדִן אֶרְצָה כְּנַעַן: (י) מִלַּל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמְרָ לְהוּן אַרִי אֶתְנוּ עֹבְרֵי יַת יְדֹדְנָא לְאַרְעָא דְכְּנַעַן:

(יא) וְהִקְרִיתֶם לָכֶם עָרִים עָרֵי מִקְלָט תְּהִיְיֶנָּה לָכֶם וְנֹס שְׂמֵהּ רֹצֵחַ מִכָּה נֶפֶשׁ בְּשִׁגְגָה: (יא) וְהִקְרִיתֶם לָכֶם עָרִים עָרֵי מִקְלָט תְּהִיְיֶנָּה לָכֶם וְנֹס שְׂמֵהּ רֹצֵחַ מִכָּה נֶפֶשׁ בְּשִׁגְגָה: (יא) וְתִזְמַנּוּן לְכוּן קְרוּיָו קְרוּי שְׁבוּתָא יְהוּזִן לְכוּן וְיַעֲרוֹק לְתִמְנו קְטוּלָא דִּיקְטוּל נֶפְשָׁא בְּשָׁלוּ:

(יב) וְהָיוּ לָכֶם הָעָרִים לְמִקְלָט מִגָּאֵל וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ עַד עֲמֹדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה לְמִשְׁפָּט: (יב) וְהָיוּ לָכֶם הָעָרִים לְמִקְלָט מִגָּאֵל וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ עַד עֲמֹדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה לְמִשְׁפָּט: (יב) וְיַהוּזִן לְכוּן קְרוּיָא לְשִׁזְבָּא מִגָּאֵל דְּמָא וְלֹא יָמוּת קְטוּלָא עַד דִּיקוּם קְדָם כְּנַשְׁתָּא לְדִינָא:

(יג) וְהָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ שֵׁשׁ עָרֵי מִקְלָט תְּהִיְיֶנָּה לָכֶם: (יג) וְהָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ שֵׁשׁ עָרֵי מִקְלָט תְּהִיְיֶנָּה לָכֶם: (יג) וְקְרוּיָא דִּי תִתְּנוּ שֵׁיִת קְרוּי שְׁבוּתָא יְהוּזִן לְכוּן:

(יד) אֵת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ מֵעֵבֶר לַיְדֹדִן וְאֵת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ בְּאַרְצֵי כְּנַעַן עָרֵי מִקְלָט תְּהִיְיֶנָּה: (יד) אֵת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ מֵעֵבֶר לַיְדֹדִן וְאֵת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ בְּאַרְצֵי כְּנַעַן עָרֵי מִקְלָט תְּהִיְיֶנָּה: (יד) יַת תְּלַת קְרוּיָא תִתְּנוּ מֵעֵבֶר לַיְדֹדְנָא וְיַת תְּלַת קְרוּיָא תִתְּנוּ בְּאַרְעָא דְכְּנַעַן קְרוּי שְׁבוּתָא יְהוּזִן:

(טו) לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְר וְלִתְּוֹשֵׁב בְּתוֹכָם תְּהִיְיֶנָּה שֵׁשׁ הָעָרִים הָאֵלֶּה לְמִקְלָט לְנוֹס שְׂמֵהּ כָּל מִכָּה נֶפֶשׁ בְּשִׁגְגָה: (טו) לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְר וְלִתְּוֹשֵׁב בְּתוֹכָם תְּהִיְיֶנָּה שֵׁשׁ הָעָרִים הָאֵלֶּה לְמִקְלָט לְנוֹס שְׂמֵהּ כָּל מִכָּה נֶפֶשׁ בְּשִׁגְגָה: (טו) לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְר וְלִתְּוֹשֵׁב בְּתוֹכָם בִּינִיהוּן (נ"א, דְּבִינִיהוּן) יְהוּזִן שֵׁיִת קְרוּיָא הָאֲלִיז לְשִׁזְבָּא לְמַעֲרוֹק לְתִמְנו כָּל דִּיקְטוּל נֶפְשָׁא בְּשָׁלוּ:

חק לישראל – פרשת מסעי יום ו'

(ד) ואם יהיה היבל לבני ישראל ונוספה נחלתן על נחלת המטה אשר תהיינה להם ומנחלת מטה אבתינו יגרע נחלתן: (ה) ואם יהיה היבל לבני ישראל ונוספה נחלתן על נחלת המטה אשר תהיינה להם ומנחלת מטה אבתינו יגרע נחלתן: (ה) ואם יהי יובלא לבני ישראל ותתוסף אחסנתהון על אחסנת שבטא די תהונו להון ומאחסנת שבטא דאבהתנא יתמנע אחסנתהון:

(ה) ויצו משה את בני ישראל על פי יהוה לאמר פן מטה בני יוסף דברים: (ה) ויצו משה את בני ישראל על פי יהוה לאמר פן מטה בני יוסף דברים: (ה) ופקיד משה ית בני ישראל על מימרא דיי למימר יאות שבטא דבני יוסף ממלליו:

(ו) זה הדבר אשר צוה יהוה לבנות צלפחד לאמר לטוב בעיניהם תהיינה לנשים אך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים: (ו) זה הדבר אשר צוה יהוה לבנות צלפחד לאמר לטוב בעיניהם תהיינה לנשים אך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים: (ו) דין פתגמא די פקיד יי לבנת צלפחד למימר לדתקון בעיניהון תהונו לנשיו ברם לזרעית שבטא דאבוהון תהונו לנשיו:

(ז) ולא תסב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה כי איש בנחלת מטה אבתיו ידבקו בני ישראל: (ז) ולא תסב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה כי איש בנחלת מטה אבתיו ידבקו בני ישראל: (ז) ולא תסחר אחסנא לבני ישראל משבטא לשבטא ארי גבר באחסנת שבטא דאבהתוהי ידבקו בני ישראל:

(ח) וכל בת ירשת נחלה ממשות בני ישראל לאחד ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה למען יירשו בני ישראל איש נחלת אבתי: (ח) וכל בת ירשת נחלה ממשות בני ישראל לאחד ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה למען יירשו בני ישראל איש נחלת אבתי: (ח) וכל ברתא ירתת אחסנא משבטיא דבני ישראל לחד מזרעית שבטא דאבוהא תהי לאנתו בריל די ירתונו בני ישראל גבר אחסנת אבהתוהי:

(ט) ולא תסב נחלה ממטה למטה אחר כי איש בנחלתו ידבקו משות בני ישראל: (ט) ולא תסב נחלה ממטה למטה אחר כי איש בנחלתו ידבקו משות בני ישראל: (ט) ולא תסחר אחסנא משבטא לשבטא אחרנא ארי גבר באחסנתיה ידבקו שבטיא דבני ישראל: (י) כאשר צוה יהוה את משה בן עשו בנות צלפחד: (י) כאשר צוה יהוה את משה בן עשו בנות צלפחד: (י) כמא די פקיד יי ית משה בן עברו בנת צלפחד:

(יא) ותהיינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונעה בנות צלפחד לבני דדיהון לנשים: (יא) ותהיינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונעה בנות צלפחד לבני דדיהון לנשים: (יא) והואה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונעה בנת צלפחד לבני אחי אבוהון לנשיו:

(יב) ממשפחת בני מנשה בן יוסף היו לנשים ותהי נחלתן על מטה משפחת אביהן: (יב) ממשפחת בני מנשה בן יוסף היו לנשים ותהי נחלתן על מטה משפחת אביהן: (יב) מזרעית בני מנשה בר יוסף הואה לנשיו והות אחסנתהון על שבטא וזרעית אבוהון:

(יג) אלה המצות והמשפטים אשר צוה יהוה ביד משה אל בני ישראל בערבת מואב על ירדן ירחו: (יג) אלה המצות והמשפטים אשר צוה יהוה ביד משה אל בני ישראל בערבת מואב על ירדן ירחו: (יג) אליו פקודיא ודינא די פקיד יי בידא דמשה לות בני ישראל במישריא דמואב על ירדנא דירחו:

חק לישראל – פרשת מסעי יום ו'

רש"י

נחם אלהים דרך ארץ פלשתים שהם יושבים על הים במערבה של ארץ כנען כענין שנא' בפלשתים (כפניה צ) יושבי חבל הים גוי כרתים. ולא נחם אותו הדרך אלף הסיבן והוא יאמץ דרך דרומה אל המדבר והוא שקראו יחזקאל (יחזקאל כ) מדבר העמים לפי שהיו כמה אומות יושבות בצדו והולכין אלל דרומה מן המערב כלפי מזרח תמיד עד שבאו לדרומה של ארץ אדום ובקשו ממלך אדום שיניחם לעבור דרך ארצו ולהכנס לארץ דרך רחבה ולא רצה והוא רכז לסבוב את כל דרומה של אדום עד בואם לדרומה של ארץ מואב שנא' (שופטים יא) וגם אל מלך מואב שלח ולא אבה. והלכו כל דרומה של מואב עד סופה ומשם הפכו פניהם לכפון עד שבצבו כל מלך מזרחי שלה לרחבה וכשכלו את מזרחיה מלאו את ארץ סיחון ועוג שהיו יושבין במזרחיה של ארץ כנען והירדן מפסיק ביניהם וזהו שנא' ביפתח (שם) וילך במדבר ויסב את ארץ אדום ואת ארץ מואב ויבא ממזרח שמם לארץ מואב – וכבשו את ארץ סיחון ועוג שהיו בצפונה של ארץ מואב. וקרבו עד הירדן והוא כנגד מקצוע צפונית מערבית של ארץ מואב נמצא שארץ כנען שבצד הירדן למערב היה מקצוע דרומית מזרחית שלה אלל אדום:

(ד) ונסב לכס הגבול מנגב למעלה עקרבדים – כל מקום שנא' ונסב או ויבא מלמד שלח היה המלך שזה אלל הולך ויבא לחוץ יבא המלך ועוקם ללד כפוננו של עולם באלכסון למערב ועובר המלך בדרומה של מעלה עקרבדים נמצא מעלה עקרבדים לפניו מן המלך: ועבר אנה – אל לין כמו מצרימה: והיו תולדותיו – קלותיו בדרומה של קדש ברנע: ויבא חזר אדר – מתפשט המלך ומרחיב ללד כפון של עולם ונמשך עוד באלכסון למערב ובו לו לחזר אדר ומשם לעצמו ומשם לנחל מצרים. ולשון ונסב האמור כאן לפי שכתב ויבא חזר אדר שהתחיל להרחיב משעבר את קדש ברנע ורוחב אותה רצועה שבצד ללד

(ג) והורשתם את הארץ – והורשתם אותה מיושביה ואז יושבתם בה תוכלו להתקיים בה ואם לאו לא תוכלו להתקיים בה:

(נד) אל אשר יבא לו שמה – מקרא קצר הוא זה אל מקום אשר יבא לו שמה הגורל לו יהיה: למטות אבותיכם – (ב"ב קיז) לפי השבון יבאוי מצרים ד"ל בשנים עשר גבולין כמנין השבטים:

(נה) והיה אשר תותירו מהם – יהיו לכס לרעה: לשכים בעיניכם – ליתדות המנקרות עיניכם. תרגום של יתדות שיכיא: ולכנינם – פותרים בו הפותרים לשון מסוכת קוים הסוכת אתכם לסגור ולכלוא אתכם מאין יבא ויבא: ולררו אתכם. כתרגומו:

(ז) זאת הארץ אשר תפול לכס וגו' – לפי שהרבה מצות נוהגות בארץ ואין נוהגות בחוהה לארץ הולך לכתוב מצרני גבולי רוחותיה סביב. לומר כך מן הגבולים הללו ולפניהם המצות נוהגות: תפול לכס – על שם שנתחלקה בגורל נקראת חלוקה לשון נפילה. ומ"א אומר ע"י שהפיל הקב"ה שריהם של ע' אומות מן השמים וכפתן לפני משה אמר לו ראה לין בהם עוד כח:

(ג) והיה לכס פאת נגב – רוח דרומית אשר מן המזרח למערב: ממדבר לן – אשר אלל אדום מתחלת מקצוע דרומית מזרחית של ארץ תשעת המטות. כיצד שלש ארצות יושבות בדרומה של ארץ ישראל זו אלל זו קנת ארץ מצרים וארץ אדום כולה וארץ מואב כולה. ארץ מצרים במקצוע דרומית מערבית שנא' בפ' זו מעצמו נחלה מצרים והיו תולדותיו הימה. ונחל מצרים היה מהלך על פני כל ארץ מצרים שנא' (יהושע יג) מן השיחור אשר על פני מצרים. ומפסיק בין ארץ מצרים לארץ ישראל וארץ אדום אללה ללד המזרח וארץ מואב אלל ארץ אדום בסוף הדרום למזרח וכשיבאו ישראל ממצרים אם רצה המקום לקרב את כניסתם לארץ היה מעבירים את הגילום ללד כפון ובאין לארץ ישראל ולא עשה כן וזהו שנא' (שמות יג) ולא

חק לישראל – פרשת מסעי יום ו'

לגבול צמערב והגבול צמזרח ים כנרת ומשם יורד אל הירדן והירדן מושך וצא מן האפון לדרום צאלכסון נוטה ללד מזרח ומתקרב ללד ארץ כנען כנגד ים כנרת ומושך ללד מזרחה של א"י כנגד ים כנרת עד שנופל צים המלח ומשם כלה הגבול צתולאותיו אל ים המלח שממנו התחלת מזר מקצוע דרומית מזרחית הרי סובבת אותה לארבע רוחותיה:

(טו) קדמה מזרחה – יט אל פני העולם שהם צמזרח שרוח מזרחית קרויה פנים ומערבית קרויה אחור לפיכך דרום לימין וצפון לשמאל:

(יז) אשר ינחלו לכם – צצבילכם כל נשיא ונשיא אפוטרופוס לצצטו ומחלק נחלת השצט למשפחות ולגברים וצורר לכל אחד ואחד חלק הגון. ומה שהם עושין יהיה עשוי כאלו עשאוהם שלוחים. ולא יתכן לפרש לכם זה ככל לכם צצמקרא שא"כ הי"ל לכחוצ ינחילו לכם ינחלו משמע שהם נוחלים לכם צצבילכם וצמקומכם כמו (שמות יד) ה' ילחם לכם:

(יח) לנחול את הארץ – שיהא נוחל וחולק אותה צמקומכם:

(כט) לנחל את בני ישראל. שהם ינחילו אותה להם למחלקותיה:

(צ) ומגרש – ריוח מקום חלק חוץ לעיר סביב להיות לנוי לעיר ואין רשאין לצנות שם בית ולא לנטוע כרם ולא לזרוע זריעה:

(ג) ולכל חייהם – לכל צרכיהם:

(ד) אלף אמה סביב – (עירוצין כא) ואחריו הוא אומר אלפים צאמה הא כיצד אלפים הוא נתן להם סביב ומהם אלף הפנימים למגרש והחילוים לשדות וקרמים:

(יא) והקרייתם – אין הקרייה אלל לשון הזמנה וכן הוא אומר (צראשית כז) כי הקרה ה' אלהיך לפני:

(יב) מגאל – מפני גואל הדם שהוא קרוב לנרחה:

(יג) שש ערי מקלט – (מכות ט) מגיד שאע"פ שהבדיל משה צחיו ג' ערים צעבר הירדן לא היו קולטות עד שנצחרו שלש שנתן יהושע צארץ כנען (ספרי):

צפון היתה מקדש צרנע עד עצמון ומשם והלחה נתקצר המזר ונסב ללד הדרום וצא לו לנחל מזרים ומשם ללד המערב אל הים הגדול שהוא מזר מערבה של כל ארץ ישראל. נמאל שנחל מזרים צמקצוע מערבית דרומית: (ה) והיו תולאותיו הימה – אל מזר המערב שאין עוד גבול נגב מאריך ללד המערב משם והלחה:

(ו) וגבול ים – ומזר מערבי מהו: והיה לכם הים הגדול – למזר: וגבול – יז הנסין צצתוך הים אף הם מן הגבול והם איים שקורין אינזול"ם:

(ז) גבול צפון – מזר צפון: מן הים הגדול תתאו לכם הר ההר – שהוא צמקצוע צפונית מערבית. וראשו משפיע ונכנס לתוך הים ויש מרוחצ הים לפנים הימנו וחולה הימנו: תתאו – תשפעו לכם לנטות ממערב לצפון אל הר ההר: תתאו – לשון סיבה כמו (ד"ה יב) אל תא הראים (יחזקאל מ) ותאי השער היציע שקורין צפנדי"ץ שהוא מוסב ומשופע:

(ח) מהר ההר – תסבו ותלכו אל מזר האפון ללד המזרח ותפגעו צלצא חמת זו אנטוכיא:

תולאות הגבול – סופי הגבול. כל מקום שנא' תולאות הגבול או המזר כלה שם לגמרי ואינו עובר להלן כלל או משם מחפשט ומרחיב ויואל לאחוריו להמשיך להלן צאלכסון יותר מן הרוחצ הראשון ולענין רוחצ המדה הראשון קראו תולאות ששם כלתה אותה מדה:

(ט) והיו תולאתיו חצר עינן – הוא היה סוף המזר הצפוני. ונמאלת חצר עינן צמקצוע צפונית מזרחית. ומשם והתולותם לכם אל מזר המזרחי:

(י) והתולותם – לשון הסבה ונטיה כמו תתאו:

שפמה – צמזר המזרחי ומשם הרצלה:

(יא) מקדם לעין – שם מקום והמזר הולך צמזרחו נמאל העין לפנים מן המזר ומארץ ישראל הוא:

וירד הגבול – כל שהגבול הולך מצפון לדרום הוא יורד והולך: ומחה על כתף – עבר: ים כנרת קדמה – שיהא ים כנרת תוך

חק לישראל – פרשת מסעי יום ו'

אלה כמו אשר משחו המושח אותו בשמן הקדש. ורבותינו דרשוהו במסכת מכות לראיית דבר ללמד שאם עד שלא נגמר דינו מת כהן גדול ומנו אחר תחתיו ולאחר מכאן נגמר דינו חוזר במיתתו של שני שנא' אשר משח אותו וכי הוא משחו לכהן או הכהן משח אותו אלה להביא את הנמשח בימיו שמשחיו במיתתו (מכות יב):

(כז) אין לו דם – (מכות ז) הרי הוא כהורג את המת שאין לו דם:

(כט) בכל מושבתיכם – למד שיהא סנהדרין וקטנה נהגת בחובה לארץ כל זמן שנוהגת בארץ ישראל:

(ל) כל מכה נפש וגו' – הבא להרגו על שהכה את הנפש: לפי עדים יראה – שיעידו שבמידה ובהתראה הרגו:

(לא) ולא תקחו כפר – (כתובות לז) לא יפטר בממון:

(לב) ולא תקחו כפר לנוס אל עיר מקלטו – למי שנס אל עיר מקלטו שהרג בשוגג אינו נפטר מגלות בממון ליתן כופר לשבט לשבת בארץ בטרם ימות הכהן: לנוס – כמו לנס (בש"א ובהמ"ז) כמו (מיכה ב) שובי מלחמה ששב מן המלחמה וכן (לפניה ג) נוגי ממועד וכן (יהושע ה) כי מולים היו כאשר תאמר שוב על מי ששב כבר ומול על מי שמל כבר כן תאמר לנוס על מי שנס כבר וקורו נוס כלומר מוצרת. וא"ת לנוס לברוח ותפרשהו לא תקחו כופר למי שיש לו לברוח לפטרו מן הגלות לא ידעתי היאך יאמר לשבט לשבת בארץ הרי עדיין לא נס ומהיכן ישוב:

(לג) ולא תחניפו – ולא תרשיעו. כתרומתו ולא תחייבו:

(לד) אשר אני שכן בחוכה – שלא תשכינו אותי בטומאתה: כי אני ה' שוכן בחוך בני ישראל – אף בזמן שהם טמאים שכינה (שרויה) ביניהם:

(ג) ונוסף על נחלת המטה – שהרי בנה יורשה והבן מתיחס על שבט אביו:

(ד) ואם יהיה היוצל – מכאן היה רבי יהודה אומר עתיד היוצל שיפסוק: ואם יהיה היוצל – כלומר אין זו מכירה שחוזרת ביוצל

(יד) את שלש הערים וגו' – (מכות ט) אף ע"פ שבארץ כנען ט' שבטים וכאן אינן אלה שנים וחצי השנה מנין ערי מקלט שלהם משום דבגלעד נפישי רוחאים דכתיב (הושע ו) בגלעד קרית פועלי און עקובה מדם:

(טז) ואם בכלי ברזל הכהו – אין זה מדבר בהורג בשוגג הסמוך לו אלא בהורג במזיד וצא ללמד שההורג בכל דבר לריק שיהא בו שיעור כדי להמית שנאמר בכלם אשר ימות בו דמתרגמינן דהיא כמסת די ימות בה חוץ מן הברזל שגלוי וידוע לפני הקב"ה שהברזל ממיית בכל שהוא אפי' מחט לפיכך לא נתנה בו תורה שיעור לכתוב בו אשר ימות בו וא"ת בהורג בשוגג הכתוב מדבר הרי הוא אומר למטה או בכל אבן אשר ימות בה בלא ראות וגו' למד על האמורים למעלה שבהורג במזיד הכתוב מדבר:

(יז) באבן יד – (ספרי) שיש בה מלח יד: אשר ימות בה – שיש בה שיעור להמית כתרומתו לפי שנאמר (שמות כא) והכה איש את רעהו באבן ולא נתן בה שיעור יכול כל שהוא לכך נא' אשר ימות בה:

(יח) או בכלי עץ יד – לפי שנאמר (שמות כא) וכי יכה איש את עבדו או את אמתו בשבט יכול כל שהוא לכך נאמר בעץ אשר ימות בו שיהא בו שיעור כדי להמית:

(יט) בפגעו בו – אפי' בחוך ערי מקלט:

(כ) בצלדיה – כתרומתו בכמנא. במארב:

(כז) בפתע – באונס. ותרומתו בתכופי שהיה סמוך לו ולא היה לו שהות להזהר עליו:

(כג) או בכל אבן אשר ימות בה – כח הכהו: בלא ראות – שלא ראהו: ויפל עליו – (מכות יא) מכאן אמרו ההורג דרך ירידה גולה דרך עלייה אינו גולה:

(כה) עד מות הכהן הגדול – שהוא צא להשרות שכינה בישראל ולהאריך ימיהם והרוח צא לסלק את השכינה מישראל ומקאר את ימי החיים. אינו כדאי שיהא לפני כהן גדול. ד"א לפי שהיה לו לכהן גדול להתפלל שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו: אשר משח אותו בשמן הקדש – לפי פשוטו מן המקראות הקארים הוא שלא פירש מי משחו

חק לישראל – פרשת מסעי יום ו'

(יא) מחלה תרצה וגו'. (י"ג) כ"ג ק"כ) כאן מנאן לפי גדולתן זו מוזו בשנים ונשאו כסדר תולדותן ובכל המקרא מנאן לפי חכמתן ומגיד ששקולות זו כזו:

שהירוסה אינה חוזרת. ואפילו אם יהיה היוזבל לא תחזור הנחלה לשבטו ונמלא שנוספה על נחלת המטה אשר תהיינה להם:
(ח) וכל צח ירשת נחלה – שלא היה צו לחזיה:

נביא – ירמיה פרק ב' ופס' מפרק ד' ופס' מפרק ג'

(ה) שמעו דבר יהוה בית יעקב וכל משפחות בית ישראל: (ה) כה אמר יהוה מה מצאו אבותיכם בי עול כי דחקו מעלי וילכו אחרי ההבל ויהבלו: (ו) ולא אמרו איה יהוה המעלה אתנו מארץ מצרים המוליד אתנו במדבר בארץ ערבה ושוחה בארץ ציה וצלמות בארץ לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם: (ז) ואביא אתכם אל ארץ הפרמל לאכל פריה וטובה ותבאו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה: (ח) הכהנים לא אמרו איה יהוה ותפשי התורה לא ידעוני והרעים פשעו בי והנביאים נבאו בפעל ואחרי לא יועלו הלכו: (ט) לכן עד אריב אתכם נאם יהוה ואת בני בניכם אריב: (י) פי עברו איי כתיים וראו וקדר שלחו והתבוננו מאד וראו הן היתה כזאת: (יא) הדימיר גוי אלהים והמה לא אלהים ועמי המיר כבודו בלוא יועיל: (יב) שמו שמים על זאת ושערו חרבו מאד נאם יהוה: (יג) פי שמים רעות עשה עמי אתי עזבו מקור מים חיים לחצב להם בארות בארת נשברים אשר לא יכלו המים: (יד) העבד ישראל אם יליד בית הוא מדיע הנה לבו: (טו) עליו ישאגו כפרים נתנו קולם וישיתו ארצו לשמה עריו נצתה (נצתו) מבלי ישב: (טז) גם בני נח ותחפנס (ותחפנס) ירעו קדקד: (יז) הלוא זאת תעשה לה עזבה את יהוה אלהיה בעת מוליכה בדרך: (יח) ועתה מה לה לדרך מצרים לשנות מי שחור ומה לה לדרך אשר לשנות מי נהר: (יט) תנסרה רעתה ומשבותיה תוכח ודעי וראי כי רע ומר עזבה את יהוה אלהיה ולא פחדתי אליה נאם אדני יהוה צבאות: (כ) פי מעולם שברתי עלף נתקתי מוסרותיה ותאמרי לא אעבוד (אעבוד) פי על כל גבעה גבהה ותחת כל עץ רענן את צעה זנה: (כא) ואנכי נטעתיה שורק בלה זרע אמת ואיה נהפכת לי סורי הגפן נכריה: (כב) כי אם תכבסי בנתר ותרפי לה ברית נכתם עונך לפני נאם אדני יהוה: (כג) איה תאמרי לא נטמאתי אחרי הבועלים לא הלכתי ראי דרכך בגיא דעי מה עשית בכרה קלה משרכת דרכיה: (כד) פרה למד מדבר באות נפשו (נפשה) שאפה רוח תאנתה מי ישיבנה כל מבקשיה לא ייעפו בחדשה ימצאונה: (כה) מנעי רגלך מיחד וגורבך (וגרונך) מצמאה ותאמרי נואש לוא כי אהבתי זרים ואחריהם אלה: (כו) כבלשת גנב כי ימצא פן הבישו בית ישראל המה מלכיהם שריהם וכהנייהם ונביאיהם: (כז) אמרים לעץ אבי אתה ולאבן את ילדתי

חק לישראל – פרשת מסעי יום ו'

(יְלֻדְתָנוּ) כִּי פָנּוּ אֵלַי עֲרֹף וְלֹא פָנִים וּבָעֵת רָעַתָּם יֹאמְרוּ קוֹמָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ: (כח)
 וְאִיהָ אֶלְהִיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָּךְ יְקוֹמוּ אִם יוֹשִׁיעוּךָ בְּעֵת רָעַתְךָ כִּי מִסֹּפֶר עָרִיךָ
 הָיוּ אֶלְהִיךָ יְהוּדָה: (א) אִם תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל נָאִם יְהוָה אֵלַי תָּשׁוּב וְאִם תִּסָּר
 שְׁקוּצִיךָ מִפָּנָי וְלֹא תִגּוֹר: (ב) וְנִשְׁבַּעְתָּ חַי יְהוָה בְּאֵמֶת בְּמִשְׁפָּט וּבְצַדִּיקָה
 וְהִתְפָּרְכוּ בּוֹ גּוֹיִם וּבּוֹ יִתְהַלָּלוּ: (ג) הֲלוֹא מַעֲתָה קָרָאתִי אֶקְרָאתִי לִי אָבִי
 אֶלּוֹף נַעֲרֵי אֶתָּה:

משנה – אהלות פרק יז'

(א) החורש את הקבר, הרי זה עושה בית הפרס. עד כמה הוא עושה, מלא מענה, מאה אמה בית ארבעת סאים. רבי יוסי אומר, בית חמש. במורד, ובמעלה, נותן רבע פרטינים על ברה המחרישה, עד מקום שיצמחו שלשה כרשינין זו בצד זו, עד שם הוא עושה בית הפרס. רבי יוסי אומר, במורד ולא במעלה:

שאמרנו לתנא קמא ולר' יוסי למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה, הני מילי כשמוליך המחרישה במורד למגלגלתו למרחוק. והוא הדין כשהקרקע שזה במישור: אבל במעלה – כשחורש ועולה. לדברי תנא קמא נותן רובע קב כרשינין על צורך המחרישה, הוא עץ חלול כפוף עשוי כעין צרך שהמחרישה תקועה בו, ועושה בשוליו נקב קטן כשיעור שיכל ממנו גרעין אחד מגרעיני הכרשינים, ומוליך המחרישה, והגרעינים נופלים מעט מעט, ובמקום שכלו הכרשינים שאין נופל מהם הרבה ביחד אלל שלשה גרעינים זה בזה זה שם כלה בית הפרס: ר' יוסי אומר במורד ולא במעלה – לא אמרינן בית הפרס אלל במורד, אבל כשהמחרישה עולה בגובה אין שם בית הפרס כלל, שמיד המחרישה נערת ואם יש שם עכס נופל. ואין הלכה כרבי יוסי:

רע"ב – (א) בית הפרס – מקום שהטומאה פרושה ומתפשטת שם. ורבותי פרישו, פרס לשון דבר פרוס ושבור, שעצמות של מת נפרסו שם. ומפי אחרים שמעתי, על שם שפרסות בני אדם נמנעים ללכת שם מפני הטומאה: מלוא מענה – של המחרישה. ממקום הקבר שהתחיל לחרוש בו עד מאה אמה בצורך השדה על מאה ברוחב, חיישינן שמא הולכה המחרישה ממנו עכס כשעורה. ואם היה חורש והולך חוץ למאה אמה, ממאה אמה ולחוץ טהור, שאין המחרישה מולכת עצמות הקבר אלל עד מאה אמה: בית ארבעת סאין – מאה אמה אורך על מאה אמה רוחב הוא מקום זריעת ארבעת סאי, שהרי חצר המשכן שהיה מאה על חמשים הוא בית סאתים כלאמרינן בעירובין [כג:]: נמלא מאה על מאה בית ארבעת סאין: ר' יוסי אומר בית חמשת סאין – ואין הלכה כרבי יוסי: ובמורד – כלומר, שיעור זה

(ב) הִיָּה חוֹרֵשׁ וְהִטִּיחַ בְּסֻלַּע אוּ בְּגֵדֵר אוּ שִׁנְעַר הַמַּחְרִישָׁה, עַד שֶׁשָּׁם הוּא עוֹשֶׂה בֵּית הַפְּרָס. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, בֵּית פָּרֶס עוֹשֶׂה בֵּית פָּרֶס. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, פְּעָמִים עוֹשֶׂה, פְּעָמִים אֵינּוּ עוֹשֶׂה. בִּיצֵר, חֲרֹשׁ חֲצִי מֵעֲנָה, וְחֹזֵר וְחֲרֹשׁ חֲצִיָּהּ, וְכֵן הִצְדִּדוּ, הֲרִי זֶה עוֹשֶׂה בֵּית פָּרֶס. חֲרֹשׁ מְלֵא מֵעֲנָה, חֹזֵר וְחֲרֹשׁ מִמְּנָה וְלִחוּז, אֵינּוּ עוֹשֶׂה בֵּית פָּרֶס:

חק לישראל – פרשת מסעי יום ו'

– המתחיל לחרוץ בסוף בית הפרס או בזמנא, מונה מאה אמה ממקום שהתחיל לחרוץ, והוא נעשה בית הפרס כאילו חרץ ממקום הקצר: חרץ חצי מענה – חמשים אמה ממקום הקצר: וחזר – אחר כך וחרץ משם עוד חמשים אמה אחרות, כל המאה נעשו בית פרס. והלכה כר' יהושע:

(א) החורש מלטימיא, מצבירת העצמות, משדה שאבד הקבר בתוכה, או שנמצא בה קבר, החורש את שאינו שלו, וכן נכרי שחרש, אינו עושה אותה בית פרס, שאין בית פרס לבותיים:

הקצר, ואם תמלא לומר חרש, שמא לא הולך ממנה עכס: או שנמצא בה קצר – שחרש ואחר כך נמלא. דבית הפרס דרבנן, ולא קנסו ליה כיון דלא ידע: החורש את שאינו שלו – לא קנסו רבנן למהוי ארעא דחצרית בית הפרס. וכן נכרי לרא שייך ביה קנס: שאין בית הפרס לכותיים – כלומר, שהרי אף על הכותיים לא קנסו, כל שכן שלא קנסו על הנכרי:

(ד) שדה בית הפרס על גבי טהורה, שטפו גשמים מבית פרס לטהורה, אפלו אדמה והלבינה או לבנה והאדימוה, אין עושין אותה בית הפרס:

לבן: אין עושין אותה בית הפרס – שלא גזרו טומאה חלל על גוש כבוייתו, ולא גזרו על העפר הנשטף עם המים:

רע"ב – (ב) והטיח בסלע – הכה המחרישה בסלע, ומתוך כך ננערה המחרישה: או שניער את המחרישה – מן העפר שעליה. והא קא משמע לן דלא חיישין שמא לא ייער יפה: עד שם הוא עושה בית הפרס – ולא יותר. ואפילו תוך שש אמות או חמש: בית פרס עושה בית פרס

רע"ב – (ג) מלטימיא – כמו מלא טמיה, חפירה מלאה מתים זה על גבי זה. טמיה כלשון ארמי עצמות של מתים: ומכירת העצמות – ממקום שהעצמות לצוריהם שם, דזה דבר שאינו מצוי שיהיה אדם חורש על חפירה שהיא מלאה מתים ועל צבירת עצמות גלויים, ולא גזרו אלא בקצר שנחרש, שהוא דבר המצוי: ומשדה שאבד בה קצר – דהוי ליה ספק ספיקא, שמא לא חרש במקום

(ד) שדה בית הפרס על גבי טהורה, שטפו גשמים מבית פרס לטהורה, אפלו אדמה והלבינה או לבנה והאדימוה, אין עושין אותה בית הפרס: רע"ב – (ד) על גבי טהורה – ששדה בית הפרס למעלה, וטהורה למטה: אפילו אדומה – שהיתה עפרה של טהורה אדומה: והלבינה – מחמת עפר בית הפרס שהיה

(ה) שדה שאבד קבר בתוכה, ובנה בה בית ועליה על גביו, אם היתה פתחה של עליה מכון בנגד פתחו של בית, עליה טהורה. ואם לאו, עליה טמאה. עפר בית הפרס ועפר חוצה לארץ שבא בירק, מצטרפין פחותם המרצופים, דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים, עד שיהיה במקום אחד פחותם המרצופים. אמר רבי יהודה, מעשה שהיו אגרות באות ממדינת הים לבני כהנים גדולים, והיו בהם פסא וקסאתים חותמות, ולא חשו להם (חכמים) משום טמאה:

הטומאה עד שמגעת לפתחה של עליה ונכנסת לעליה דרך הפתח: ועפר חוץ לארץ – כלומר או עפר חוץ לארץ. דארץ העמים ובית הפרס תרוייהו מטמו צמגע ובמשא: שצא בירק – כגון אגודה של ירק שיש בה קלחים הרבה שנעקרו בגושיהן, וככל קלח בפני עצמו ליכא עפר כחותם המרצופין

רע"ב – (ה) עלייה טהורה – ממה נפשו, אם הקצר בתוך הבית, הבית טמא והעלייה טהורה. ואם הקצר תחת אסקופת פתח הבית, טומאה נכנסת לבית, ועלייה טהורה. אבל כשאין פתח העלייה מכון כנגד פתח הבית, חיישין דלמא קאי קצר תחת הכותל מכון כנגד פתחה של עלייה ובוקעת

חק לישראל – פרשת מסעי יום ו'

לרצון ללסאה וסאחתיס מעפר שצא מחולא
לארץ לא חששו הואיל ולא היה בחותם אחד
צפני עזמו כחותס המרלופין. והלכה
כחכמיס:

שהוא שיעור הגוש לטמא: כחותס המרלופין
– אמתחות של עור כעין שקין שהולכי דרכיס
נותניס כליהס בחוכס וחותמיס עליהס
בחותס של טיט: כסאה וכסאחתיס חותמות –
של טיט. והאי עובדלא מייתי ר' יהודה לסיועי

גמרא – גדה דף בד' ע"א

המפלת מי שפניו מוסמסים רבי יוחנן אמר אמו טמאה ריש לקיש אמר
אמו טהורה איתיביה רבי יוחנן לריש לקיש המפלת יד חתוכה ורגל חתוכה
אמו טמאה לידה ואין חוששין שמא מגוף אטום באתה ואם איתא ליתני
שמא מגוף אטום או ממי שפניו מוסמסין אמר רב פפי בפניו מוסמסין כולי
עלמא לא פליגי דטמאה כי פליגי בפניו טוחות ואיפכא איתמר רבי יוחנן
אמר אמו טהורה וריש לקיש אמר אמו טמאה ולותביה ריש לקיש לרבי
יוחנן מהא משום דשני ליה היינו גוף אטום היינו מי שפניו טוחות:

רש"י על הגמרא

לחם איתא ליתני או ממי שפניו טוחות: היינו
פניו טוחות – אכל בפניו מוסמסין ליכא
לשנויי הכי דהא ניכרת בהן הלכה ולא
אטום הוא לאטום היינו חסר לגמרי:

מוסמסין – מעוכין קלת ולא כל כך כפניו
טוחות: כי פליגי בפניו טוחות – שאין לורה
בהן ניכרת לגמרי: ואיפכא איתמר – ולא
משום לורך (מפיק) לה אלא הכי גמר לה
מרביה: לותביה ריש לקיש לר' יוחנן מהא –

זוהר – ויקהל דף רד' ע"ב

בהאי רזא אית רזא אחרא. האי רוחא, אתהני בהאי יומא, מהנאותן
דישראל, ומענוגא דלהון, ובגין דא, בעי למיהב ליה ענוגא, במיכלא
ובמשתא, תלת זמנין, בתלת סעודתי, בתלת דרגי מהימנותא, במה
דאוקמוה. והאי נטיל חדוה וענוגא, באינון סעודתי דישראל. זפאה חולקיה,
מאן דאהני ליה, ומענג ליה, בהאי יומא:

האי רוחא, אתהני כל שיתא יומיו, מרוחא עלאה דעתיקא דכל עתיקין.
וביומא דשבתא, בין דנחית, ואתסחי בגנתא דעדן בליליא, אתענג (ר"ח
ע"א, צ"ח ע"ב) מענוגא דגופא, בסעודתי דמהימנותא, ואתעטר (נ"א
ואתענג) האי רוחא מעילא ותתא, ואתרוי בכל סטרין, בעטרא דלעילא
ותתא:

חק לישראל – פרשת מסעי יום ו'

וְהוֹאִיל וְקִיַּמָּא עִמֶּיהָ דְּבַר נָשׁ, אֶצְטְרִיךְ לִיהָ לְנִטְרָא לִיהָ. וְעַל דָּא פְּתִיב וְשִׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבֻתָּה. שְׁבֻתָּה, דָּא הוּא הֵיאָה נְקוּדָה תְּתַאָּה. אֶת הַשְּׁבֻתָּה, דָּא הוּא הָאִי רוּחָא, אֶתְפְּשְׁטוּתָא דִּיהֵיאָה נְקוּדָה:

הלכה – הרמב"ם הלכות שבת פ"ט

(יה) המיסך חייב והיא מלאכה מאבות מלאכות והשובט על החוטין עד שיפרקו ויתקנם הרי זה תולדת מיסך וכמה שיעורו משיתקן רוחב שתי אצבעות וכן האורג שני חוטין ברוחב שתי אצבעות חייב בין שארגן בתחלה בין שהיה מקצת הבגד ארוג וארג על האורג שיעורו שני חוטין ואם ארג חוט אחד והשלים בו הבגד חייב ארג בשפת היריעה שני חוטין ברוחב שלשה בתי נירין חייב הא למה זה דומה לאורג צלצול קטן ברוחב שלשה בתי נירין:

(יט) המדקדק את החוטין ומפרידן בעת האריגה הרי זה תולדת אורג וכן הקולע את הנימין הרי זה תולדת אורג ושיעורו משיעשה קליעה באורך שתי אצבעות:

(כ) הבוצע שני חוטין חייב ובוצע הוא המפריד את האורג בין שהוציא הערב מן השתי או שהעביר השתי מעל הערב הרי זה בוצע וחייב והוא שלא יהא מקלקל אלא יתכוין לתקן כדרך שעושין אלו שמאחין את הבגדים הקלים ביותר שבוצעין ואחר כך מאחין וחוזרין ואורגין חוטין שבצעו עד שיעשו שני הבגדים או שני הקרעים אחד והסותר את הקליעה לתקן הרי זה תולדת בוצע ושיעורו כשיעור הבוצע:

לע"נ:

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה
בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.